

**Verneområdestyret
for Trollheimen**

Postadresse
Postboks 2600
7734 Steinkjer
E-post: sftlpost@statsforvalteren.no

Besøksadresse
Rindalsveien 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: 73 19 93 87
E-post: hesmo@statsforvalteren.no

Folldalen og Gråsjøen grunneierlag ved Hugo Pedersen
Nordsida 1871
6653 ØVRE SURNADAL

Saksbehandler Hege Sæther Moen

Vår ref. 2021/7431-0

Deres ref.

Dato 12.08.2021

Folldalen og Gråsjøen grunneierlag - avslag på generell søknad om barmarkstransport på vintertraktorvei langs Gråsjøen - Rindal og Surnadal kommuner

Vedtak:

Verneområdestyret i Trollheimen avslår søknad av 18.07.21 om motorferdsel på barmark på vintertraktorvei langs østsiden av Gråsjøen fram til Bytbekken ved Vikaslettet. Avslaget er hjemlet i verneforskriften for Trollheimen kap. VI punkt 5.1.

Hovedgrunn to:

- *Veien* som søkes brukt ikke er godkjent for bruk på barmark, men kun på snødekt og frosset mark.

- Søknaden vurderes å være for generell. Den gir ikke nøyaktig informasjon om behov, omfang og hvem som har det enkelte transportbehov, men gjelder generell person- og godstransport i jord- og skogbruksnæring på vegne av Folldalen og Gråsjøen grunneierlag.

Bestemmelsene i verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde, retningslinjene fra forvaltningsplanen og tidligere dispensasjonspraksis vurderes ikke å gi grunnlag for å kunne imøtekomme søknaden.

Strekningen som ønskes nyttet for barmarkstransport er en vintertraktorvei, der det ikke er praksis å åpne for transport utenom på snødekt og frossen mark. En eventuell dispensasjon må vurderes i forhold til faktisk behov, potensiell skade ved å gi en tillatelse og presedensvirkningen ved å imøtekomme en slik søknad. Særlig presedensvirkningen av en dispensasjon her er vektlagt som del av grunnlaget for avslaget.

Det finnes alternative transportmetoder og tidspunkt for mange av transportbehovene til Folldalen selv om Gråsjøen er neddemt. Dersom det skal åpnes for barmarkstransport må det legges fram bedre opplysning og behovsbegrunnelse knyttet til det enkelte transportbehov.

Klagemulighet

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Sakens behandling:

Bakgrunn

Det vises til søknad fra Folldalen og Gråsjøen Grunneigarlag av 28.06.21 om motorferdsel på barmark på vintertraktorveien langs Gråsjøens østside inn til Stuggubekken, der videre transport var planlagt å skje i reguleringssonen av Gråsjøen, under det som normalt er høyeste vannstand (vernegrensen går i høyeste vannstand av Gråsjødammen). Verneområdestyret for Trollheimen avslo denne søknaden i delegert vedtak av 12.07.21.

I brev av 18.07.21 søker grunneierlaget pånytt om motorferdsel langs deler av den samme traseen, fram til Bytbekken ved Vikaslettet. Det pekes i søknaden på et alvorlig og viktig behov for barmarkskjøring på Gråsjøvegen, på en skogsveg langs østsiden av Gråsjøen. Søknaden er fremmet på vegne av grunneierlaget knyttet til person- og godstransport i jord- og skogsbruksnæring. Videre krever grunneierne / rettighetshaverne at verneområdestyret snarest ordner og betaler nødvendig transport mellom Gråhaugen og sørenden av Gråsjøen dersom søknaden avslås.

Surnadal kommune gir i brev av 21.07.21 en støtteerklæring / uttale i forbindelse med landbruksnæringas transportbehov i Folldalen. Det pekes i brevet på at området er utilgjengelig når Gråsjøen er nedtappet, og at transport langs den etablerte vinterskogsvegen på deler av strekningen i kombinasjon med kjøring i reguleringssonen ikke vil gi vesentlig eller varig skade på vegetasjonen.

Parallellt med søknadene fra Grunneierlaget har verneområdeforvalter forsøkt å få Statkraft (kraftregulanten) til å avhjelpe behovet for transport, ev dekke ekstrakostnadene som ulempene ved en nedtappet dam gir brukerne i Folldalen jm.f. brev av 01.07.21. Statkraft svarer i brev av 08.07.21 at de har forståelse for at brukerne i området som vanligvis bruker reguleringsmagasinet som transportvei får utfordringer når dammen er så nedtappet som nå. De viser derimot til at dette er noe de kan gjøre innenfor konsesjonen sin, ikke bare i år når de skal gjøre utbedringsarbeid på dammen, men også i andre år med lite nedbør eller stort behov for kraft. Denne ulempen er grunneierne tidligere tilkjent erstatning for, og Statkraft viser til at de derfor ikke finner det riktig å finne en løsning med avbøtende tiltak eller dekke merkostnader dette gir grunneierne. De inviterer likevel til et møte med grunneiere og beitebrukere den 13.07.21 og gir der signal om at de vil hjelpe med å lage en trase for ATV/traktor i reguleringssonen der det er vanskelig framkommelig med ATV i

reguleringssonen, slik at det vil være mulig med transport i reguleringssonen når dammen er nedtappet.

Leder i grunneierlaget Hugo Pedersen har selv i brev av 20.07.21, parallellt med grunneierlagets generelle søknad, søkt om transport for sitt personlige, næringsrelaterte behov knyttet til beitebruk, vedlikehold av hus og jakt. Søknaden er den 21.07.21 delvis imøtekommet – Pedersen er gitt dispensasjon for inntil 4 turer knyttet til beite og skjøtselsarbeid på Alvstu-/Langlisetra sesongen 2021.

Naturmangfoldlov, verneforskrift og forvaltningsplan

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 med hjemmel i Naturmangfoldloven (NML) §62 delegert forvaltningsmyndigheten for Trollheimen landskapsvernområde til Verneområdestyret for Trollheimen.

Verneområdestyret for Trollheimen har i møte 04.03.20 delegert til forvalter myndighet for å behandle saker i tråd med verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis.

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særegent og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv. I den forbindelse er stillhet, ro og fravær av motordur en viktig kvalitet for både dyr og mennesker.

Det er et generelt forbud i verneforskriften kap. 5.1 mot motorferdsel. Det kan med hjemmel i punkt 5.3 a) åpnes for motorferdsel som trengs i samband med jord og beitebruk, som frakting av for, gjødsel, ved og hogstvirke, og framkjøring av felt storvilt.

Med hjemmel i punkt 5.3 f) kan det vurderes å *«gje løyve til motorferdsel når andre særlege grunnar ligg føre. Før eit løyve i tilfelle vert gjeve, skal trongen haldast opp mot moglege skader og ulemper og vurderast i høve til eit mål om å redusera motorferdsla til eit minimum»*.

Alle vedtak skal vurderes etter NML §§ 8-12.

Forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen gir retningslinjer for hva det kan gis dispensasjon til, og hvilke vilkår som bør settes ved en eventuell dispensasjon. Blant annet skal all transport skal skje mest mulig sporløst, det vil si etter eksisterende vei eller på frosset og snødekt mark når motorferdsel skjer utenfor vei bygget og godkjent for barmarkstransport med bil eller traktor.

For motorferdsel knyttet til jordbruk er det presisert at transport av personell i forbindelse med generelt tilsyn av dyr på beite ikke er regnet som nødvendig transport det kan åpnes for motorferdsel til, jf. Forvaltningsplanen for Trollheimen kap. 4.8.3.

Vurdering

Dersom det skal gis dispensasjon i denne saken må den behandles av verneområdestyret eller AU. Det er ikke etablert praksis eller retningslinjer for å imøtekomme barmarktransport utenfor vei i Trollheimen, og forvaltningsplanen gir tydelig føringer for at dette ikke kan imøtekommes. Årsaken er i hovedsak at *veien* som søkes brukt ikke er godkjent for bruk på barmark, men kun på snødekt og frosset mark. I forvaltningsplanen er eksisterende veier omtalt, og vintertraktorveien langs Gråsjøen er ikke blant disse da den ikke er å regne som vei, men en tilrettelegging for vintertransport – en vintertraktorvei i jord- og skogbruk.

Veiens historikk er at det Statkraft i overskjønn fra 1972 ble pålagt å lage en «brukbar adkomst med traktor vinterstid» til erstatning for en gammel veg som vart neddemt ved kraftutbygginga i området. Statkraft etablerte på 70-talet en slik «brukbar adkomst» ved at traséen ble ryddet for hinder, og det ble laget bru over Stuggubekken. Noen strekninger som ligger helt nede i reguleringssonen ble plastret med stein, jf. sak 2007/5767-16 hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal.

I 2010 ble det gitt dispensasjon for vedlikehold / tiltak på vintertraktorveien, og i perioden 2014 – 2018, etter jordras i området i 2014 ble det gitt dispensasjon for reparasjoner etter naturskade. I begge disse dispensasjonene går det tydelig fram av beskrivelse og vilkår at veien ikke er ment brukt på barmark. Det ble blant annet stilt krav om å nytte spregningsmattet ved forflytning av gravemaskin over myr og våte parti langs traseen i forbindelse med vedlikeholdsarbeidene.

Med bakgrunn i det overnevnte blir det feil å åpne for generell bruk av vintertraktorveien. Selv det å imøtekomme motorferdsel for enkeltbehov langs deler av traseen vil være å tøyse grensene for hva som tidligere har vært praktisert, og vil senere kunne gi presedens for tilsvarende behov og saker. Gråsjøen kan som Statkraft viser i sitt brev regelmessig kunne tappes ned slik den er i dag.

Videre er det viktig i denne saken at det ikke gis en felles generell dispensasjon til grunneierlaget. Ved all dispensasjonsbehandling skal det enkelte transportbehov dokumenteres og vurderes, i denne saken bør derfor den enkelte bruker med særskilt behov sende egen søknad, slik leder i grunneierlaget har gjort.

NML § 8 kunnskapsgrunnlaget i saken er hentet fra søknad, forvaltningsplan og etablert forvaltningspraksis. Søk i naturbase, artskart og sensitive artsdata, forvalters befarings i området og sårbarhetskartlegging av veien utført som ledd i besøksforvaltningsarbeidet for Trollheimen, viser at deler av strekningen er våt og vil ta skade av motorferdsel. Det er derimot et godt jordsmonn langs store deler av traseen som nok vil vegetere seg igjen rask etter skade. Vedvarende bruk vil være til mer skade enn enkelte turer når særskilte behov oppstår. Det er derimot svært viktig å unngå kjøring over myrstyrekingene. Her vil motorferdsel sette varige spor som vil påvikre landskapet også i framtid.

Det er registrert sensitivt artsmangfold langs deler av traseen som vil kunne forstyrres av økt trafikk / motorferdsel tidlig i sesongen, men som ikke vil påføres varig skade ved enkelt transport i siste del av juli og ut sommeren.

Kunnskapsgrunnlaget (NML § 9) vurderes tilstrekkelig til å behandle saken.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning

Barmarktransport vil lage synlige spor og skade vegetasjonen, særlig i våte områder der spor vil forbli synlige i lang tid, og vil endre dreneringen i jordsmonnet.

Sensitivt artsmangfold i nærliggende områder vil bli forbigående forstyrret av motorferdsel i området fram til medio juli. Her vil omfang og tidspunkt for motorferdsel avgjøre skaden av forstyrrelsen.

Det viktigste ved denne saken er omfang og trasevalg. Dersom motorferdselen kun skjer i inneværende år, i lavt omfang og ikke berører våte områder, vil en dispensasjon ikke gi varig skade eller belastning på økosystemet og verneverdiene.

Presedensvirkningen er det man må være oppmerksom på i saken. Ved å åpne for motorferdsel på barmark når forholdene på Gråsjøen er for dårlige for båttransport vil det oftere kunne etablere seg et behov for transport, som tidligere har vært utsatt til sjøen er mer farbar. Likeledes vil en dispensasjon på barmark her føre til tilsvarende søknader i andre områder, med krav om likebehandling. Det er tidligere avslått søknader både til bruk av traktorspor/-slep til hytter og barmarkstransport til reindriften i andre deler av Trollheimen.

Selv om vegetasjonen langs Gråsjøen kan vurderes å ha evne til å reparere seg bedre enn om motorferdselen skulle skje i høyfjell eller i områder med tynt vegetasjonsdekke, vil en dispensasjon her føre til press om tilsvarende tillatelser i andre deler av Trollheimen. Barmarkskjøring i Trollheimen generelt vil medføre skader som påvirker landskapets karakter, og vil være i strid med verneformålet.

§ 11 kostnadene ved miljøforingelse skal bæres av tiltakshaver

Her forstås at skade som følge av motorferdselen må rettes av tiltakshaver. I denne saken er det kun strekningen fram til Bytbekken ved Vikaslettet som er omsøkt, og det er kun ved nedkjøringen til reguleringssonen det vurderes å kunne oppstå varig skade. Dette kan også unngås ved at nedkjøringen i reguleringssonen tilrettelegges før våtområdet starter.

Alternativ motorisert transportmetode kan være bruk av helikopter. Helikopter har lavere potensiale for skade. (NML § 12). Transport som ikke behøver å skje på sommeren kan også utsettes til vintertransport med snøscooter.

Med bakgrunn i verneforskriften for Trollheimen LVO, retningslinjene fra forvaltningsplanen, tidligere dispensasjonspraksis kan søknaden om motorferdsel fra Folldalen og Gråsjøen grunneierlag ikke imøtekommes.

Med hilsen

Hege Sæther Moen
verneområdeforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Surnadal kommune	Bårdshaugvegen 1	6650	SURNADAL
Rindal kommune	Rindalsvegen 17	6657	RINDAL